

24. marts 2026. Anden udgave (første udgave 2017).

Gennemsnit af meningsmålinger forudsiger valgresultatet

Martin Vinæs Larsen ¹

Aarhus Universitet

`mv1@ps.au.dk`

Resumé: Der bliver løbende stillet spørgsmålstejn ved om man overhovedet kan bruge meningsmålinger til noget. I dette arbejdspapir undersøges om et kvalitetsvægtet gennemsnit af målinger kan forudsige valgresultatet ved danske Folketingsvalg. Konkret undersøger vi sammenhængen mellem et kvalitetsvægtet snit af meningsmålinger og valgresultater i perioden 1990–2022. Vi finder, at gennemsnittet af målinger rammer ret præcist i forhold til valgresultatet. Medianafvigelsen mellem målingernes bud på et partis opbakning og det faktiske valgresultat er 0,5 procentpoint. I gennemsnit rammer målingerne 0,7 procentpoint ved siden af. 93 procent af resultaterne ligger indenfor ± 2 procentpoint af målingernes bud. Målingerne er generelt bedre til at ramme små partier, og partier der står til at have nogenlunde samme opbakning som ved sidste valg. Der er ingen klar tendens til at målingerne er blevet hverken værre eller bedre over tid, men valget i 2019 skilte sig ud med usædvanlig store afvigelser. På tværs af valg finder vi at opbakning til Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne typisk undervurderes i målingerne, hvorimod opbakning til Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten typisk overvurderes. Samlet set vil et gennemsnit af meningsmålinger give et godt billede af valgresultatet.

1 Introduktion

Der bliver ofte stillet spørgsmålstejn ved om meningsmålinger kan forudsige valgresultater (se fx Presseløgen, 13/11/2016; DR, 11/11/2016; Serup, 11/11/2016). Det kan undre, når man læser dansk og international litteratur på området, der viser at målinger i gennemsnit rammer valgresultatet relativt præcist, og at målingerne bliver mere præcise jo tættere vi kommer på valgdagen (Jennings and Wlezien, 2016; Shirani-Mehr et al., 2016; Thomsen, 1998, 1995; Larsen, 1987; Hansen, 2014). I dette arbejdspapir går vi tallene igennem endnu en gang. Konkret ser vi på sammenhængen mellem målingerne op til de ti seneste folketingsvalg (1990–2022) og valgets faktiske udfald. Vi ser på hvor præcist et kvalitetsvægtet gennemsnit af målingerne op til valget kan forudsige valgresultatet.

¹Tak til Asmus Leth Olsen, Kasper Møller Hansen og Frederik Hjorth for sparring i forbindelse med første udgave. Kommentarer er velkomne på `mv1@ifs.ku.dk`

Dette er anden udgave af arbejdspapiret. Første udgave udkom i 2017 og dækkede perioden 1990–2015 med Søren Risbjerg Thomsens kvalitetsvægtede gennemsnit (Risbjerg Snittet) som det centrale mål. I denne udgave udvides analysen med valgene i 2019 og 2022, og vi skifter til JP Snittet, der er frit tilgængeligt online og dækker hele perioden fra 2015 og frem. Resultaterne er i al væsentlighed de samme som i første udgave.

Analyserne viser, at et gennemsnit af meningsmålinger kan forudsige resultatet af folketingsvalg relativt præcist. Det betyder, at meningsmålinger er et godt udgangspunkt for den journalistiske dækning af, hvor godt det vil gå partierne, når der er folketingsvalg. Analyserne kan naturligvis ikke sige noget om, hvorvidt det af den grund er fornuftigt at bruge energi på at dække, hvilke partier der vinder og taber et folketingsvalg, men hvis man ønsker at dække dette, så peger vores analyser på, at meningsmålingerne er et fornuftigt værktøj. Imidlertid viser analysen også, at der er betydelig usikkerhed i målingers forudsigelser, som gør, at de ikke kan fjerne al spændingen på valgdagen. I arbejdspapirets konklusion søger vi at kvantificere denne usikkerhed. I et bredere perspektiv peger vores resultater på, at meningsmålinger er en troværdig og valid metode, der kan bruges til at afdække danskernes politiske adfærd.

2 Data: JP Snittet og Valgresultatet

For at undersøge målingernes forudsigelseskraft sammenholder vi de faktiske valgresultater med JP Snittets kvalitetsvægtede gennemsnit af meningsmålinger.² JP Snittet er Jyllands-Postens løbende gennemsnit af meningsmålinger fra de store, anerkendte institutter vægtet efter kvalitet og aktualitet. Det udgives løbende online og er frit tilgængeligt.³ Metodisk ligner JP Snittet det tidligere Risbjerg Snit, og for valget i 2015, hvor begge snit foreligger, er der meget god overensstemmelse.

Vi bruger det sidste JP Snit udgivet før Folketingsvalget og sammenholder dette med det officielle valgresultat. Vi inkluderer snittets bud på samtlige politiske partier, der har siddet i Folketinget mindst én gang i perioden. Det giver alt i alt 96 observationer på tværs af op til 14 partier og ti valg.

Et vigtigt spørgsmål er i denne forbindelse om resultatet ville have været et helt andet, hvis man brugte et andet kvalitetsvægtet snit end JP Snittets. Det er tvivlsomt, da JP Snittet i overlapsperioden (2015) er meget tæt på Risbjerg Snittet, ligesom begge er tæt på Berlingskes Barometer.

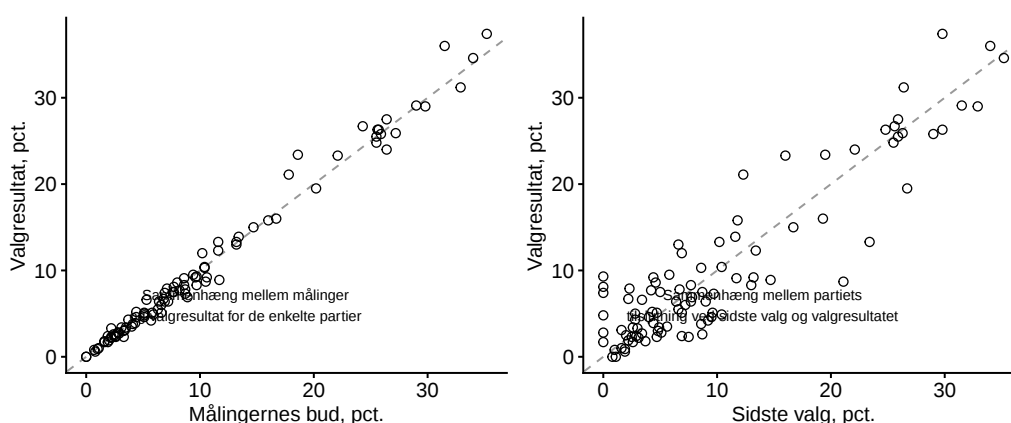
²For perioden 1990–2011 anvendes Søren Risbjerg Thomsens kvalitetsvægtede snit, som dannede grundlag for første udgave af dette papir. For 2015 og frem anvendes JP Snittet.

³Se JP Snittet på <https://jyllands-posten.dk/politik/meningsmaalinger/>

3 Resultater

I venstre side af figur 1 sammenholder vi valgresultatet med målingernes bud. Hver enkelt prik repræsenterer forudsigelsen (x-aksen) og det faktiske resultat (y-aksen) for et parti ved et valg. Jo tættere prikken er på den stiplede linje, jo mere præcist rammer målingen. Som man kan se af figuren, ligger overvægten af prikkerne meget tæt på den stiplede linje. I højre side af figuren viser vi, hvor præcist man ville ramme, hvis man bare antog at partiets opbakning var den samme som ved sidste valg. Det kan bruges som et benchmark. Vi kan her se, at man rammer betydeligt mere rigtigt, hvis man bruger målingerne end hvis man bare brugte partiets opbakning ved sidste valg.

Gennemsnit af meningsmålinger og valgresultatet 1990–2022

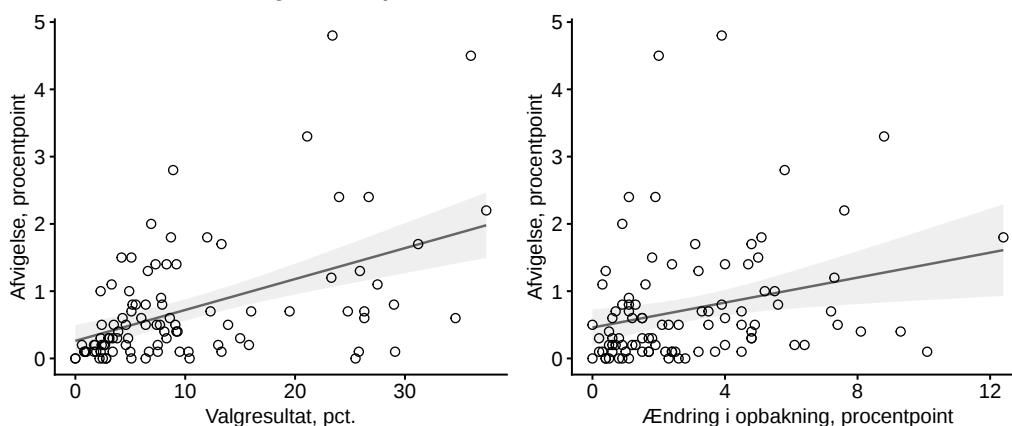
Figur 1

Det er ikke altid målingerne rammer lige præcist. I figur 2 ser vi på, hvornår afvigelserne mellem målingerne og valgresultatet er store. Til venstre i figuren ser vi på, om der er en sammenhæng mellem størrelsen på partiet og størrelsen på afvigelsen. Vi finder her, at afvigelsen er størst for de større partier. Dette hænger godt sammen med stikprøvet teori, der ville forvente en sådan sammenhæng (Agresti and Finlay, 2013). Til højre i figuren ser vi på, om der er en sammenhæng mellem ændring i opbakning til et parti og størrelsen på afvigelsen. Her finder vi, at meningsmålinger typisk rammer dårligere for partier som er gået meget frem eller meget tilbage.⁴ Dette kan hænge sammen med at meningsmålingsinstitutterne typisk bruger information om, hvad vælgerne stemte på ved sidste valg i deres vægtningsmatricer, hvilket alt andet lige er mere effektivt, når vælgerne stemmer på det samme parti som sidst.

I venstre del af figur 3 viser vi fordelingen af afvigelser mellem målinger og valgresultat. De fleste afvigelser er relativt små. Medianen er 0,5, hvilket betyder

⁴Ændring i opbakning og størrelse på partiet er positivt korrelerede, men der er en partiel effekt af begge variable på størrelsen af afvigelsen.

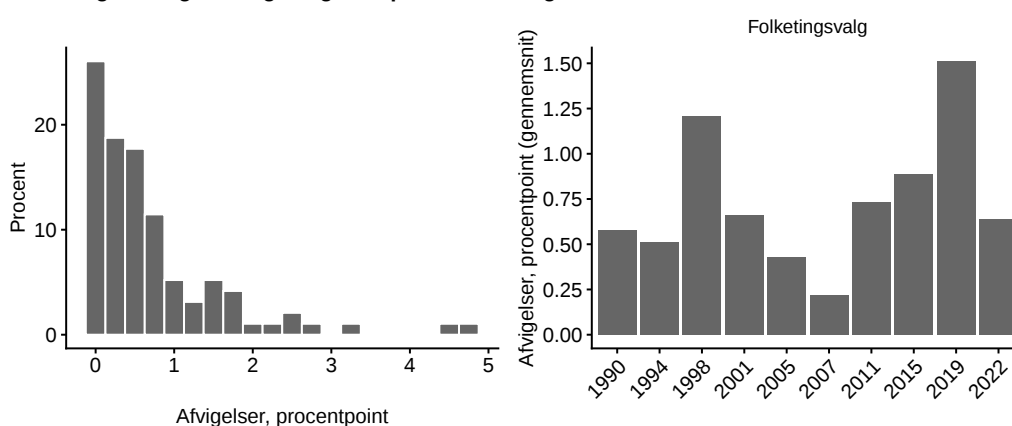
Hvilke faktorer driver afvigelserne op?

Figur 2

at halvdelen af alle afvigelser ligger under 0,5 procentpoint. Der er dog en relativ tyk 'hale' af større afvigelser, hvilket gør at den gennemsnitlige afvigelse er 0,7. 93 procent af afvigelserne ligger under 2 procentpoint. Den største afvigelse er Venstre i 2019, hvor partiet blev undervurderet med 4,8 procentpoint. Det var valget, hvor Venstre mod forventningerne gik markant frem – fra 19,5 til 23,4 procent – efter en turbulent periode med regeringsskifte. Den næststørste afvigelse er Socialdemokraterne i 1998 på 4,5 procentpoint, og den tredjestørste er Dansk Folkeparti i 2015 med 3,3 procentpoint. I den højre del af figur 3 viser vi den gennemsnitlige afvigelse på tværs af partierne ved de enkelte valg. Som det kan ses er der variation i, hvor godt målingerne rammer, men der er ikke en klar tendens over tid. Valget i 2019 var det 'dårligste' valg for målingerne, 2007 var det 'bedste' valg.

Fordeling af afvigelser og afvigelser på tværs af valg

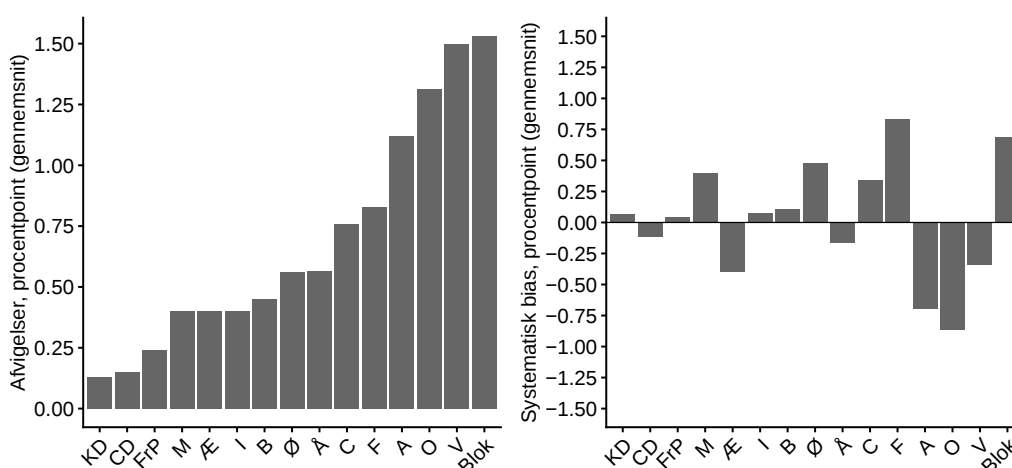
Figur 3

Er der forskel på partierne? Det ser vi på i figur 4. Her udregner vi, hvor tæt målingerne kom på valgresultatet for de enkelte partier på tværs af valg (til ven-

stre), og om målingerne systematisk over- eller undervurderede de enkelte partier på tværs af valg (til højre). Vi inkluderer også en blok-kategori, der viser hvor tæt målingerne ramte opbakningen til den røde blok af partier.

Som man kan se, er det typisk de større partier der rammes mere upræcist – et mønster der stemmer overens med figur 2. Dansk Folkeparti og Venstre er en anelse outliers i den sammenhæng, idet de begge har haft store enkeltafvigelser. De største afvigelser finder vi fortsat på blokniveau. Hvis vi ser på om der er systematisk bias, finder vi at målingerne tenderer til at undervurdere Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne, men overvurdere Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten. Undervurderingen af Dansk Folkeparti har en naturlig forklaring: det har i mange år været diskuteret, at visse DF-vælgere ikke svarer ærligt i meningsmålinger (den såkaldte ‘skamfulde DF-vælger’). Undervurderingen af Socialdemokraterne er mere overraskende; den skyldes delvis den store undervurdering i 1998, men partiet er undervurderet ved de fleste valg i perioden.

Forskelle mellem partierne

Figur 4

4 Konklusion

Vores analyse viser altså, at målingerne overordnet set har været relativt gode til at ramme valgresultatet over de ti seneste folkestingsvalg fra 1990 til 2022. For det meste rammer målingerne indenfor 1 procentpoint. Alligevel er der nogle gange betydelige afvigelser mellem målingernes bud og valgresultatet – mest dramatisk ved valget i 2019, hvor Venstre fik 4,8 procentpoint mere end ventet. Den overordnede konklusion der kan trækkes herfra er, at målinger kan bruges til at forudsige valgresultatet, men man skal forvente at de kan tage fejl. Kan man sige noget mere præcist end det? Ja, måske. Det vil jeg i hvert fald prøve at gøre i denne konklusion.

Konkret kan man på baggrund af afvigelserne udregne en række 90 pct. konfidensintervaller. Hvis man lægger disse omkring fremtidige gennemsnit af meningsmålinger, så vil disse intervaller inkludere det faktiske resultat i 9 ud af 10 tilfælde.

- Små partier (< 5 pct. opbakning): $\pm 0,7$ procentpoint.
- Mellempartier (5–15 pct. opbakning): $\pm 1,6$ procentpoint.
- Store partier (> 15 pct. opbakning): $\pm 3,3$ procentpoint.
- Bloktilslutning: $\pm 3,6$ procentpoint.

Hvis Socialdemokraterne eksempelvis står til 27 procent i målingerne på valgdagen, så vil de med 90 procent sikkerhed få mellem 23,7 og 30,3 procent af stemmerne.

I modsætning til traditionelle konfidensintervaller, der estimerer afvigelserne mellem målinger og valgresultat ved hjælp af antagelser omkring indsamling af data, så baserer disse konfidensintervaller sig på de observerede afvigelser mellem gennemsnit af målinger og faktiske valgresultater, vi har set siden 1990.⁵ Det er værd at bemærke, at disse intervaller er en anelse bredere end i første udgave fra 2017, da specielt valget i 2019 introducerede nogle af de største afvigelser set i perioden.

Litteratur

Agresti, A. and B. Finlay. 2013. *Statistical Methods for the Social Sciences: Pearson New International Edition*. Pearson custom library Pearson Education Limited.

URL: <https://books.google.dk/books?id=WRGpBwAAQBAJ>

DR. 11/11/2016. "Mediechefer efter Trump-sejr: Færre målinger - mere virkelighed."

URL: <http://www.dr.dk/nyheder/udland/valg-i-usa-2016/mediechefer-efter-trump-sejr-faerre-maalinger-mere-virkelighed>

Hansen, Kasper Møller. 2014. Mediernes meningsmålinger. In *Folketingsvalgkampen 2011 i perspektiv*, ed. K.M. Hansen and K Kosiara-Pedersen. DJØF-forlag.

Jennings, Will and Christopher Wlezien. 2016. "The timeline of elections: a comparative perspective." *American Journal of Political Science* 60(1):219–233.

⁵Konkret er disse konfidensintervaller baseret på en antagelse om, at afvigelserne mellem målingerne og valgresultatet trækkes fra en *t*-fordeling med en standardafvigelse, der er lig standardafvigelsen af de numeriske afvigelser ved tidligere valg for partier i den gruppe og et antal frihedsgrader, der er lig 1 minus antal af historiske afvigelser, vi har for partier i denne gruppe.

Larsen, Dan. 1987. "Gallup Polling Accuracy in a Multi-Party Context: An Empirical Study of Twelve Danish Political Parties 1957-80." *Scandinavian Political Studies* 10(4):357-368.

Presseløgen. 13/11/2016. "Farvel til brug af meningsmålinger som vi kender det." **URL:** <http://nyheder.tv2.dk/2016-11-13-tv-2-farvel-til-brug-af-meningsmaalinger-som-vi-kender-det>

Serup, Søs Marie. 11/11/2016. "Politisk kommentator: Kære meningsmålinger, jeg har mødt en anden." **URL:** <http://nyheder.tv2.dk/politik/2016-11-11-politisk-kommentator-kaere-meningsmaalinger-jeg-har-moedt-en-anden>

Shirani-Mehr, Houshmand, David Rothschild, Sharad Goel and Andrew Gelman. 2016. "Disentangling Bias and Variance in Election Polls." *Working Paper* . **URL:** <http://researchdmr.com/ProbabilityTotalError.pdf>

Thomsen, Søren Risbjerg. 1995. "Politiske meningsmålinger." *Politica* 1.

Thomsen, Søren Risbjerg. 1998. "Meningsmålingernes troværdighed." *Politica* 2.